

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ СУРГУУЛЬ

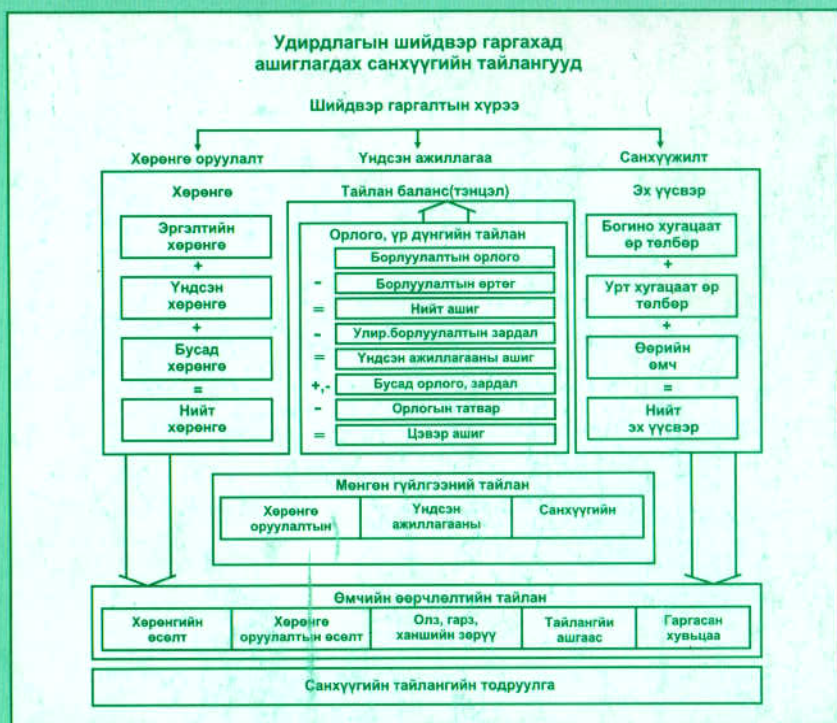
ЭДИЙН ЗАСГИЙН СУРГУУЛЬ ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОЛОВСРОЛ ХОЛБОО

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ СУРГУУЛЬ

ЭДИЙН ЗАСАГ: онол, практик

- “Мэргэжлийн чиг хандлага ба сэтгэлгээний хувьсал ”
- “Санхүүгийн тогтвортой байдлын шинжилгээний арга зүй”
- “Зах зээлийн эдийн засгийн нөхцөл дэхь хөрөнгө оруулалтын харилцааны ухагдахуун ”

АГУУЛГА

Сэтгүүлийн редакцийн ЗӨВЛӨЛ

Дарга: **Б.Сувд**

Гишүүд:

Д.Дагвадорж

П.Лувсандорж

Г.Миеэгомбо

Э.Сайнбилэг

Б.Сайнжаргал

Н/Б дарга **Н.Доосмаа**

ХАЯГ:

Улаанбаатар 46-А/121
Монгол Улсын Их Сургууль
Эдийн засгийн Сургууль

УТАС: 11-350997

ФАКС: 976-11-350994

И-МЭЙЛ:

doosmaa@ses.edu.mn

© 2007. МУИС-ийн Эдийн
засгийн сургууль
Эдийн засгийн
боловсрол холбоо

Өмнөх үг.	1
Автор	2
1. Т.Жааваа, Б.Хүрэлбаатар "Мэргэжлийн чиг хандлага ба сэтгэлгээний хандлага"	5
2. Б.Сайнжаргал. "Санхүүгийн шинжилгээний шинэчлэлийн тойм, хөгжлийн хандлага"	11
3. Н.Тунгалаг, Л.Оюунцэцэг, А.Еркеш "Тэтгэврийн даатгалын өнөөгийн тогтолцоонд тулгамдаж буй зарим асуудал: судалгаа, үр дүн	17
4. Д.Моломжамц. "Зах зээлийн эдийн засгийн нөхцөлд дэхь хөрөнгө оруулалтын харилцааны ухагдахуун	24
5. Ч.Дашсамбуу. "Монгол бүртгэл: хувьсал шинэтгэл"	33
6. Р.Бадамханд. "Олзворлох салбарын нягтлан бодох бүртгэлийг боловсронгуй болгох зарим асуудал"	36
7. Л.Наранчимэг "Санхүүгийн тогтвортой байдлын шинжил- гээний арга зүй"	41
8. Д.Нямаа: "Санхүүгийн хөрөнгийн бүртгэл тайлагналийн зарим асуудал"	52
9. А.Өнөржаргал. "Байгууллагын зорилгод хүрэхэд хүмүүн капиталын оролцоог хэрхэн хэмжих вэ?"	59
10. Л.Мөнх-Очир. "Аж ахуйн санхүүгийн хянал-аудитын хөврөл"	65
11. С.Эрдэнэбилэг. "Гадаад зээл тусламжийн нягтлан бодох бүртгэлийн тогтолцоог боловсронгуй болгох зарим асуудал"	72
12. Б.Сайнжаргал, Л.Оюунцэцэг "Бизнесийн байгууллагын санхүүгийн чадавхийн зарим судалгаа дүгнэлт"	77
13. Т.Жааваа, С.Жавзандолгор "Үндэсний хэлэлцүүлгүүд: судалгааны чиг, сэдвийн модулиуд	86
14. М.Эрдэнэбат, Б.Хүрэлбаатар, Н.Саруултөгс "Монголын үнэт цаасны зах зээлийн хөгжлийн асуудал"	91
15. Ч.Оюунцэнд "Санхүүгийн Бүртгэлийн Стандартын /FASB/ Хорооноос гаргасан 141, 142-р мэдэгдэлийн товчоон"	
16. М.Эрдэнэбат, Б.Хүрэлбаатар, Н.Саруултөгс "Монгол дахь санхүүгийн түрээсийн өнөөгийн байдал"	100
17. Л.Дамбадорж "Чингис хаан маань хэдэн сарын хэдэнд төрсөн бол оо..."	105
18. А.Дамбадорж "Дурсамж ба бодрол"	113
18. Т.Жааваа "ABC" гэрээт төсөл танилцуулга	125

CONTENTS

Preface 1-

Authors..... 2-

1. **T.Jaavaa, B.Khurelbaatar.** "Professional trends and evolution of thinking" 5-

2. **B.Sainjargal.** "Overview of renovation for the financial analysis and development issues" taxation" 11-

3. **N.Tungalag, L.Oyuntsetseg, A.Erkesh.** "Some issues related to pension insurance system: survey and result" 17-

4. **D.Molomjamts.** "Conception of the investment activities in the market economy" 24-

5. **Ch. Dachsambuu** "Mongolian accounting: evolution and reforms" 33-

6. **R.Badamkhand.** "Accounting issues on the mining industries" 36-

7. **L.Naranchimeg.** "Methodological issues of the financial stability" 41-

8. **D.Nyamaa.** "Accounting and presentation issues on the financial assets" 52-

9. **A.Unurjargal.** "How to measure the effect of human capital to reach the business target" 59-

10. **L.Munkh-Ochir.** "Organizational and financial control - basis of auditing" 65-

11. **S.Erdenebileg.** "Accounting issues on the foreign loan and assistance" 72-

12. **B.Sainjargal, L.Oyuntsetseg.** "Survey and conclusion for financial ability of the business entity" 77-

13. **T.Jaavaa, S.Javzandolgor.** "National discussions: modules of surveys" 86-

14. **M.Erdenebat, B.Khurelbaatar, N.Saruultugs.** "Development issues on the security market of Mongolia". 91-

15. **Ch.Oyuntsend.** "Overview of the opinion 141 and 142 issued by FASB" 94-

16. **M.Erdenebat, B.Khurelbaatar, N.Saruultugs.** "Issues on the leasing of Mongolia" 100-

17. **L.Dambadorj.** "Which date and month was the Chingis khaan born?" 105-

18. **L.Dambadorj.** "Memory and thinking" 113

19. **T.Jaavaa.** "ABC" project: acquaintance. 125

Editorial Board

Editor in chief: **B.Suud**

- Board members:
- D. Dagvadorj**
 - P. Luvsandorj**
 - G. Miyegombo**
 - E. Sainbileg**
 - B. Sainjargal**

Secretary **N.Doosmaa**

ADDRESS:

Ulaanbaatar 46-A/121
National University of
Mongolia
School of Economic Studies

TELEPHONE: 350997

FAX: 976-11-350994

E-MAIL:
doosmaa@ses.edu.mn

© 2007. School of Economic Studies, NUM
Economic Education Association

ӨМНӨХ ҮГ

“ЭДИЙН ЗАСАГ: онол практик” сэтгүүлийн энэхүү дугаарыг МУИС-ийн Эдийн засгийн сургуулийн нягтлан бодох бүртгэлийн тэнхмийн хүрээнд хийгдсэн бүтээлүүдээр бэлтгэн гаргаж байгаа багш судлаачдаас төрөлх сургуулийн 60 жил, Нягтлан бодох бүртгэлийн тэнхмийн 50 жилийн ойд барьж буй эрдмийн бэлэг гэж хэлж болно.

Энэ дугаарт Монгол улсад төлөвшиж буй нягтлан бодох бүртгэл, аудитын тогтолцооны явцыг дүгнэж, үндэсний хэв шинж ба онцлог, улсын секторын тайлагналын хувьсал, үндэсний судалгааны дунд хугацааны сэдвийн чиглэлүүдийг түлхүү хөндөж үзсэн. Санхүүгийн түрээс, тэтгэвэрийн даатгал, хөрөнгө оруулалтын харилцаа, санхүүгийн шинжилгээний хөгжлийн тойм, хандлагыг нэгтгэж, бизнесийн нэгжийн санхүүгийн тогтворжилт ба чадавхийн судалгаа дүгнэлтийн зарим хэсгээс оруулсан нь өргөн хэрэгцээтэй практикийн ач холбогдолтой байх болно.

Санхүүгийн тайлагнал, аудитын олон улсын стандартын үндэсний сонголт хийгээд нийцэл, хамаарлын судалгааны тойм, зөрүү ялгааг саармагжуулах арга, нягтлан бодох бүртгэлийн мэргэжлийн хувьслын чиг, орчны өөрчлөлтүүд, бүс нутгийн болон үндэсний шинэтгэлийн тулгамдсан зүйлс, мэдээлэл бэлтгэгч ба хэрэглэгчдийн хэв шинжүүд зэрэг сонирхолтой судалгааны бүтээл ба үр дүнгүүдтэй танилцах боломж бий.

Шилжилт, бага оворын хөгжлийн эдийн засагт нийцсэн нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагнал ба шинжилгээ, аудитын тогтолцоог хөндсөн сэтгүүлийн энэ дугаар уншигч та бүхэнд бүхэлдээ таалагдаж, мэдлэгийн хүрээг тань тэлэхэд тус нэмэр болно гэдэгт итгэлтэй байна.

Б.Сууд
П.Лувсандорж

Зохиогчид

Л.Дамбадорж. Монгол улсын гавьяат багш, зөвлөх профессор. Санхүүгийн бүртгэлийн онол практикийн чиглэлийг судалдаг.

Т.Жааваа. ШУ доктор (Sc.D), профессор. Санхүү, татвар, зардал, удирдлагын бүртгэл, инженеринг, хэмжил зүйн чиглэлээр судалгааны ажил хийдэг.

Б.Сайнжаргал. Доктор (Ph.D), профессор. Санхүү эдийн засгийн болон хөрөнгө оруулалтын шинжилгээ, аудитын удирдлагын чиглэлээр судалгааны ажил хийдэг.

Ч.Дашсамбуу. Доктор (Ph.D), профессор. Орхоны салбар сургуулийн захирал.

Н.Тунгалаг. Доктор (Ph.D), дэд профессор. Зардал, удирдлагын бүртгэлийн хөгжлийн асуудлыг судалдаг.

Д.Молонжамц. Доктор (Ph.D), дэд профессор. Санхүү эдийн засгийн болон хөрөнгө оруулалтын шинжилгээний сэдвээр судалгааны ажил хийдэг.

Л.Мөнх-Очир. Докторант. Аудитын удирдлага, үнэлгээ, хөрөнгө оруулалтын төслийн шинжилгээний чиглэлээр судалгааны ажил хийдэг.

Р.Бадамханд. Докторант, судалгааны сэдэв: “Олзворлох салбарын нягтлан бодох бүртгэлийг боловсронгуй болгох асуудал”

А. Өнөржаргал, Докторант, судалгааны сэдэв: “Хүмүүн капитал, бүтээмжийн бүртгэл, шинжилгээ”

Д.Нямаа, Докторант, судалгааны сэдэв: “Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлагналын онол арга зүйн тулгамдсан асуудал”

Л.Наранчимэг, Докторант, судалгааны сэдэв: “Удирдлагын шийдвэр гаргалтад санхүүгийн тайланг ашиглах нь”

Л. Оюунцэцэг. Докторант. Төсвийн нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлангийн шинжилгээний чиглэлээр судалгааны ажил хийдэг.

С. Эрдэнэбилэг. Докторант. Судалгааны сэдэв: “Гадаадын зээл тусламжийн мониторинг, нягтлан бодох бүртгэлийн тогтолцоог боловсронгуй болгох”

С.Жавзандолгор. Ахлах багш, Санхүүгийн бүртгэлийн тогтолцоог хөгжүүлэх сэдвээр судалгааны ажил хийдэг.

А.Еркеш. Магистр, Санхүүгийн бүртгэл, бүтээмжийн шинжилгээний чиглэлээр судалгааны ажил хийдэг.

Ч.Оюунцэнд. Магистр, Санхүүгийн бүртгэлийн онол практик асуудлыг судалдаг.

М.Эрдэнэбат. Магистр, Үнэт цаас, санхүүгийн зах зээлийн онолыг судалдаг.

Н.Саруултөгс. Магистр, улсын сектор, төсвийн бүртгэлийн чиглэлээр судалдаг.

Б.Хүрэлбаатар. Магистр, Аудитын онол практикийн асуудлыг судалдаг.